VÄSTERVIKS KOMMUN

2026-09-22

Förslag till bildande av Lögarebergens naturreservat i Västerviks kommun samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Förslag till beslut

Västerviks kommun beslutar att avsätta ett område inom fastigheterna Stuverum 1:55, Stuverum 1:56, Västervik 3:5 och Västervik 4:7 som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Lögarebergen. Naturreservatets gräns är markerad på beslutskarta (bilaga 1). Reservatets gränser markeras i fält.

För att trygga syftet med naturreservatet beslutar Västerviks kommun att nedan angivna reservatsföreskrifter ska gälla för reservatet.

För naturreservatets långsiktiga skötsel fastställer Västerviks kommun de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 3.

Västerviks kommun är förvaltare för naturreservatet. För områdets förvaltning och skötsel ansvarar enheten för samhällsbyggnad, kommunstyrelsens förvaltning. Inom fastigheten Stuverum 1:56 ansvarar dock fastighetsägaren för skötseln.

Tillsynsmyndighet samt ansvarig för tillstånds- och dispensärenden i naturreservatet är Miljö- och byggnadskontoret.

Beslutet grundar sig på 7 kap. 4–6 och 30 §§ miljöbalken (1998:808) samt 3 och 22 §§ förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att främja biologisk mångfald, friluftsliv och upplevelsevärden. Områdets ek- och tallmiljöer i trädklädd betesmark och taiga med tallskog liksom lövsumpskog, buskrika blommande bryn och gräsmarker samt andra ingående naturmiljöer ska bevaras, skötas och utvecklas. Reservatet ska bidra till att hotade, sällsynta och missgynnade arter bevaras och helst ökar för att långsiktigt kunna fortleva. Vidare ska reservatet ge möjligheter till naturupplevelser, friluftsliv och rekreation samt genom den mest publika delen av reservatet även evenemang för allmänheten.

Syftet med reservatet ska nås i huvudsak genom att:

- Områdets skyddsvärda naturmiljöer med sina strukturer och funktioner ska bevaras genom föreskrifter som förhindrar produktionsinriktat skogsbruk, exploatering och andra aktiviteter som kan skada eller störa växt- och djurlivet.
- Stigar ska hållas öppna och tillgängliga med återkommande röjningar och till exempel bortforsling av nedfallna träd.
- Kunskap om området ska spridas bättre till allmänheten genom information på naturum Västervik, kommunens hemsida, informationsskyltar och broschyrer.
- Trädmiljöer ska bevaras och utvecklas med rik förekomst av solexponerade, vidkroniga, grova och gamla träd, främst ekar och tallar, genom friställning och återkommande naturvårdande röjningar.
- Området ska hysa en stor mängd död och döende ved av olika arter, nedbrytningsstadier, grovlekar och lägen.

- För områdets gamla ekar och tallar ska det finnas en god rekrytering av efterträdare i alla olika åldersklasser. För att skapa förutsättningarna för framtidens vidkroniga, grova, solexponerade ekar och tallar ska även yngre träd, i olika åldersklasser, gallras fram, friställas och skötas med återkommande naturvårdande röjningar. För att (i den mån det är möjligt) råda bot på bristen på efterträdare ska träd veteraniseras och mulmholkar byggas och monteras.
- Öppna gräs- och betesmarker ska hysa en stor blomrikedom. Hävdgynnade arter ska långsiktigt öka.
- Kålgårdsviken med dess rika häckning av skäggdopping ska värnas.
- Närliggande naturum och badplatsen tillsammans med Stuverum 1:56 ”Roddklubben” ska förbättra allmänhetens möjlighet till rekreation samt upplevelser och lärande genom natur- och kulturevenemang.

Skäl för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena är områdets upplevelsevärden, friluftsvärden och höga naturvärden knutna till ek- och tallskog med många gamla och grova träd vilka hyser en stor artrikedom med många rödlistade arter. Variationen av glesa, luckiga och tätare partier med ett olikåldrat trädskikt, solexponerade träd, hålträd, död och döende ved, blomrika gläntor och öppna gräsmarker samt brynmiljöer är viktiga strukturer.

På hela Norrlandet inklusive Gränsö finns ett stort, relativt väl sammanhängande och mycket värdefullt eklandskap, som Lögarebergen och Ekhagen är en del av, med en artrik svamp- och lavflora samt insektsfauna med arter som läderbagge och ekoxe. Det finns även gott om gamla tallar, med arter som reliktbock och tallticka, och sannolikt förekommer även de hotade arterna apollofjäril och hasselsnok inom reservatet vilket ökar skyddsvärdet ytterligare.

Lögarebergen är ett stadsnära och välbesökt bad- och strövområde med högt värde för allmänhetens friluftsliv. Dessutom ligger Kulbacken alldeles intill, där naturum Västervik och Västerviks museum arbetar med att sprida information och anordna aktiviteter kopplade till natur och kultur. Lögarebergen är en utmärkt plats för naturvägledning, pedagogik, guidningar med mera vilket gör det extra angeläget att bevara och sköta området på ett bra sätt.

Föreskrifter

För att uppnå syftet med naturreservatet får kommunen besluta om föreskrifter. Föreskrifterna är uppdelade i A-, B-, och C-föreskrifter.

- A-föreskrifter förbjuder viss verksamhet och riktar sig till fastighetsägare och övriga sakägare, till exempel personer med fiskerätt, jordbruksarrende, jakträtt och ledningsrätt.
- B-föreskrifter beskriver vilken skötsel och vilket intrång som fastighetsägare och sakägare ska tåla att förvaltaren utför.
- C-föreskrifter är ordningsföreskrifter som riktar sig till både fastighetsägare, sakägare och allmänheten.

A. Föreskrifter om inskränkningar i fastighetsägares och annan sakägares rätt att använda mark och vatten inom naturreservatet

Inom reservatet är det, utöver vad som annars gäller, förbjudet att:

1. Uppföra torn, byggnad eller annan anläggning så som brygga.
2. Anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster.

3. Bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, fylla ut, tippa, anordna upplag, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning, dikesrensa, dika, dämma eller utföra annan liknande åtgärd på land eller i vatten.
4. Avverka, gallra, röja, beskära, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
5. Tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen. Undantag kan dock göras för bekämpning av invasiva växtarter om mekanisk bekämpning misslyckats eller inte bedöms gångbart.
6. Jaga, annat än vid skyddsjakt.

B. Föreskrifter om fastighetsägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna ska tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. Röjning och utmärkning av reservatets gräns liksom anläggande och underhåll av informationstavlor för reservatet.
2. Naturvårdande skötsel i form av till exempel friställning av träd, tillskapande av öppna ytor eller gläntor, utglesning av träd- och buskskikt liksom naturvårdande röjning av igenväxningsvegetation, åtgärder som syftar till att gynna arter knutna till gamla träd genom exempelvis veteranisering, skapande av högstubbar, kvarlämnande och nedgrävning av död ved, slåtter, betesdrift, stängsling, plantering eller sådd av träd samt blommande örter och utsättning av arter knutna till reservatets livsmiljöer, utplacering av mulm-, fågel- och fladdermusholkar, grävning och schaktning för restaurering av ängsmark samt för anläggande och skötsel av vattendrag och våtmarker liksom vid åtgärder för att gynna en naturligare hydrologi såsom igenläggande av diken.
3. Genomförande av olika art- och naturtypsinventeringar.
4. Naturpedagogik- och guidning i naturum Västerviks regi.
5. Anläggande och underhåll av parkeringsplatser, naturinformationsanläggningar, friluftsanordningar, befintliga staket eller stängsel, toalett med VA-anslutning, rast- och grillplats och vandringsleder med mera.
6. Anläggande och underhåll av konstinstallationer inom föreskriftsområde 1. Anläggande ska föregås av samråd med reservatsförvaltaren. Eventuell belysning ska vara anpassad för att minska negativ påverkan på växt- och djurliv.
7. Anläggande och skötsel av en parkeringsplats inom reservatets sydöstra del mot Norrlandsvägen (se beslutskarta, bilaga 1). Skyddsavstånd mot intilliggande trädbevuxna områden ska säkerställas. För eventuell belysningen bör beaktas om en mer ekologiskt anpassad utformning är möjlig för att minska negativ påverkan på växt- och djurliv.
8. Underhåll och skötsel av parkeringsplatsen för rörelsehindrade vid entrén till badplatsen liksom förstärkning av vägen till badplatsen samt nedläggande av ledningar längs vägen (se beslutskarta, bilaga 1). För eventuell belysningen vid parkeringen bör beaktas om en mer ekologiskt anpassad utformning är möjlig för att minska negativ påverkan på växt- och djurliv.
9. Skyddsåtgärder mot invasiva arter eller arter som kan hota reservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter

Inom reservatet är det, utöver vad som annars gäller, förbjudet att:

1. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att exempelvis borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla.
2. Samla ved, bryta kvistar, fälla, kapa, gräva eller dra upp eller på annat sätt skada levande eller döda träd, buskar och andra växter.
3. Framföra eller parkera motordrivet fordon annat än på anvisad väg och iordningställd parkeringsplats.
4. Framföra vattenskoter eller båt för motor under perioden 1 april –31 augusti för att minska störning på fågelhäckning.
5. Plocka hela eller delar av mossor, lavar och svampar med undantag av enstaka för individer för artbestämning samt bär och matsvamp för husbehov.
6. Störa djurlivet genom att till exempel klättra i boträd.
7. Samla ryggradslösa djur med undantag av enstaka individer för artbestämning.
8. Göra upp eld annat än på anvisad plats.
9. Medföra okopplad hund.
10. Sätta upp skylt, tavla, markering eller liknande

Det är förbjudet att utan kommunens tillstånd:

11. Anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet eller kommersiell verksamhet/nyttjande av allemansrätten. Förbudet gäller inte aktiviteter med obetydlig påverkan på naturmiljön eller besökare.
12. Utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

D. Föreskriftsområden

Inom föreskriftsområde 1 och 2 (se karta, bilaga 2, blå markering) gäller inte föreskrifterna under A och C 3–7, 10. Kommunen föreskriver med stöd av 7 kap. 5 och 30 §§ Miljöbalken att endast nedanstående föreskrifter ska gälla inom föreskriftsområde 1 och 2.

Det är förbjudet att inom föreskriftsområde 1:

1. Utan kommunens tillstånd anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet eller kommersiell verksamhet/nyttjande av allemansrätten. Förbudet gäller inte aktiviteter med obetydlig påverkan på naturmiljön eller besökare.
2. Utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.
3. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att exempelvis borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla.
4. Samla ved, bryta kvistar, fälla, kapa, gräva eller dra upp eller på annat sätt skada levande eller döda träd, buskar och andra växter.
5. Göra upp eld annat än på anvisad plats.

6. Medföra okopplad hund.

Det är förbjudet att inom föreskriftsområde 2:

1. Utan kommunens tillstånd anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet eller kommersiell verksamhet/nyttjande av allemansrätten. Förbudet gäller inte aktiviteter med obetydlig påverkan på naturmiljön eller besökare.
2. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att exempelvis borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla.
3. Samla ved, bryta kvistar, fälla, kapa, gräva eller dra upp eller på annat sätt skada levande eller döda träd, buskar och andra växter.
4. Göra upp eld annat än på anvisad plats.
5. Medföra okopplad hund.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A, C och D utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och B-föreskrifterna ovan.

Inför åtgärder enligt nedanstående undantag som riskerar att påverka naturvärden ska samråd med kommunens naturvårdsorgan ske. Samråd kan även krävas med Länsstyrelsen.

Föreskrifterna under A och C och D ska inte utgöra hinder för:

1. Att anlägga och sköta en gång- och cykelväg med tillhörande belysningsstolpar och ledningsdragning enligt kommunal standard, från Norrlandsvägen i höjd med korsningen Ekhagsvägen, i den gamla grusvägen (befintlig GC-väg) genom reservatsområdet, till Rutsbergsgatan (se beslutskarta, bilaga 1). Den befintliga vägens kulturhistoriska värde ska beaktas. Belysningen ska utformas för att orsaka minsta möjliga negativa påverkan på växt- och djurliv.
2. Att anlägga och sköta en gång- och cykelväg med tillhörande belysningsstolpar och ledningsdragning enligt kommunal standard längs med parkeringsplatsen och vidare åt söder mot Kålgårdsviken (delvis befintlig väg, se beslutskarta bilaga 1). Belysningen bör utformas för att orsaka minsta möjliga negativa påverkan på växt- och djurliv.
3. Drift, underhåll, ombyggnad, reparationer, service och utbyte/förnyelse av VA-ledningar och elanläggningar, väg eller gång-och cykelväg med tillhörande vägområde.
4. Drift, underhåll och ombyggnad av befintliga ledningar samt underhållsröjning/skogligt underhåll av tillhörande skogsgator enligt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt.
5. Underhålla och renovera eller byta ut brygga.
6. Djurhållares tillsyn av betesdjur, anläggande och underhåll av anläggningar och ledningar för betesdjuren (vatten, staket med mera).
7. Förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att i första hand beskära och i andra hand fälla träd som riskerar säkerheten vid fastighetsgränser, längs frekvent använda stigar, intilliggande väg samt kring fasta anläggningar.
8. Sjukvården, räddningstjänsten, kustbevakningen och polisen samt personer på uppdrag av dessa att utföra nödvändiga åtgärder vid insatser.

Upplysningar

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bland annat miljöbalkens bestämmelser om strandskydd, vattenverksamhet med mera, artskyddsförordningen, terrängkörningslagen, sjötrafikföreskrifter, jaktlagstiftning, och kulturmiljölagen.

Om en åtgärd inte är förbjuden enligt naturreservatets föreskrifter, och inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken, men ändå kan innebära en väsentlig ändring av naturmiljön behöver verksamhetsutövaren anmäla den planerade åtgärden till Länsstyrelsen för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

Allt utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller berörd fastighetsägare.

Reservatets gränser märks ut i fält och av praktiska skäl kan mindre avvikelser från beslutskartan förekomma.

Administrativa data

Reservatets namn:	Lögarebergens naturreservat	
NVR ID:	xxx (bestäms av Naturvårdsverket)	
Beslutsdatum	2026-10-05	
Län:	Kalmar län	
Kommun:	Västerviks kommun	
Areal:	45 ha	
Naturtyper:	Trädklädd betesmark	3,8 ha
	Ek- och hassellund	8,4 ha
	Tallskog	17,3 ha
	Ek- och tallblandskog	0,9 ha
	Alsumpskog	1,5 ha
	Triviallövskog	3,7 ha
	Öppen gräsmark samt parkering	3,8 ha
	Vatten	2 ha
	Badstrand	3,6 ha
Fastighet och markägare	Stuverum 1:55 (Västerviks kommun), Stuverum 1:56 (Västervik Stuverum 1:56 AB) och Västervik 3:5 och Västervik 4:7 (Västerviks kommun)	
Förvaltare	Kommunstyrelsens förvaltning, Västerviks kommun	
Tillsynsansvarig	Miljö- och byggnadsnämnden, Västerviks kommun	
Lägesbeskrivning	Lögarebergen ligger cirka 1 km norr om Västerviks stadskärna.	

Bakgrund/motiv till beslut

Lögarebergen är ett stadsnära, och i delar välbesökt område med gammal skog och rik biologisk mångfald med förekomst av flera hotade arter. Reservatet har höga värden för både allmänhetens friluftsliv och höga biologiska värden knutna främst till ek- och tallmiljöer.

Bakgrunden till att avsätta området som naturreservat är att kunna bevara området från exploatering, tillgängliggöra det för besökare och att tydliggöra hur området ska skötas och utvecklas för att områdets värden ska bibehållas och stärkas ytterligare. Kommunen är markägare.

Vid Lögarebergen och Ekhagen åt nordost finns gott om gamla, grova ekar med mulmfyllda håligheter och inslag av döende och död ved. Det förekommer rikligt med läderbagge i ekmiljöerna och arten är en bra indikator för ett artrikt och värdefullt eklandskap. Sådana ekmiljöer är idag starkt hotade i hela EU och Sverige har inom unionen ett stort ansvar för bevarandet av dessa. Det finns även många gamla tallar i området med förekomst av rödlistade arter knutna till tall såsom reliktbock, tallticka och vintertagging.

Lämplig markanvändning

Enligt 1 kap. 1 § Miljöbalken skall densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Kommunen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Lögarebergens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig markanvändning och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan. Reservatsbeslutet går väl i linje med och är en konkretisering av hur området föreslås utvecklas enligt ”Planprogram för tändstickan m.fl.” (delområde 8) (KS § 217 2021-06-07).

Intresseprövning

Kommunen har i enlighet med 7 kap. 25 § Miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Lögarebergens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Kommunen ska enligt förordning om konsekvensutredning vid regelgivning (2007:1244), i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet av naturreservat. Kommunen gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet.

Miljökvalitetsmål

Bildandet av Lögarebergens naturreservat är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv, ett rikt odlingslandskap samt Levande skogar om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Stora delar av naturreservatets ekmiljöer klassades som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen 1998. Själva Lögarebergen i västra kanten av naturreservatet är klassat som nyckelbiotop från 2020, men som hällmarkskog. I södra delen av reservatet finns även ett mindre område avgränsat 1998 med naturvärde av biotoptyp alsumpskog. Inom naturreservatets nordvästra del finns det två objekt markerade i Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering (databasen TUVA) som inventerades 2002. Områdets grova träd inventerades inom Projekt Framtid Gamlebyviken 2004 och delar av naturreservatet har också naturvärdesinventerats (NVI) av Sweco 2017 samt Sundh miljö 2018.

Det finns även omfattande material från ideellt engagerad allmänhet, av observationer av hotade och naturvårdsintressanta arter genom Sveriges Lantbruksuniversitet Artdatabanken, artportalen.se.

Reservatsbildning

Frågan initierades genom en motion till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutade (2020-02-24 § 48) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med Miljö- och byggnadskontoret projektleda framtagandet av ett förslag till naturreservat vid Lögarebergen, Kulbacken och Tändsticksberget. Projektet resulterade i naturreservatsbildning vid Tändsticksberget (2022) samt fortsatt utredning angående Lögarebergen. Förslag till beslut om bildande av naturreservat Lögarebergen samt fastställande av skötselplan har presenterats under 2026.

Remisshantering

Kommunstyrelsens förvaltning, Samhällsbyggnadsenheten har remitterat förslag till beslut till myndigheter som har intressen i området, berörda kommunala bolag och nämnder samt angränsande markägare och föreningar.

I bilaga 4 finns en sammanställning av remissyttranden och Samhällsbyggnadsenhetens kommentarer.

Kungörelse

Delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar införas i lokaltidningen Västervikstidningen samt på kommunens webbplats och anslagstavla.

Berörda anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet hålls tillgängligt på Västerviks kommun, Fabriksgatan 21, 593 80 Västervik och på, www.vastervik.se.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen (se bilaga 5, hur man överklagar). Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30. § miljöbalken vilket gäller omedelbart.

Bilagor

1. Beslutskarta med avgränsning.
2. Karta med föreskriftsområden
3. Skötselplan inklusive kartor.
4. Samrådsredogörelse.
5. Hur man överklagar.

VÄSTERVIKS KOMMUN

Kommunfullmäktige

VÄSTERVIKS KOMMUN

2026-09-22

Ordförande

Kommundirektör

VÄSTERVIKS KOMMUN

2026-09-22

Bilaga 1: Beslutskarta med reservatets gränser

VÄSTERVIKS KOMMUN

2026-09-22

Bilaga 2: Föreskriftsområden (blå markering)

